

Utlåtande 2016:211 RI+RVII (Dnr 105-182/2015)

Ändringar av allmänna lokala ordningsföreskrifter

Förslag från kyrkogårdsnämnden

Upphävande av kyrkogårdsnämndens beslut 2004-11-02:7 Dnr 2004-1064/04 (s.k. reglemente)

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Ändringar i Kommunal författningssamling för Stockholm (Kfs) 2015:24 ”Allmänna lokala ordningsföreskrifter för Stockholms kommun” som föreslås i bilaga 1 till utlåtandet godkänns.
2. Ändringarna omfattar alla allmänna begravningsplatser och kyrkogårdar i Stockholms stad, inklusive Galärvarvskyrkogården, samt även dem som förvaltas av Svenska kyrkan på uppdrag av Stockholms kyrkogårdsnämnd, enligt bilaga 2 till utlåtandet.
3. Förbud för medtagande av hund på stadens allmänna begravningsplatser och kyrkogårdar upphävs. Hundägare är skyldiga att plocka upp förorening efter hunden.
4. Införande av förbud mot alkoholförtäring på stadens kyrkogårdar och begravningsplatser godkänns, enligt bilaga 2 till utlåtandet.
5. Införande av förbud att använda kyrkogårdar och begravningsplatser för ambulerande försäljning och annan försäljningsverksamhet godkänns, enligt bilaga 2 till utlåtandet.
6. Beslutet anmäls till länsstyrelsen.
7. Föreskrifter kungörs genom att det på kommunens anslagstavla tillkännages att protokoll för de beslutade föreskrifterna har justerats.
8. Beslutet gäller från kungörandet.

Föredragande borgarråden Karin Wanngård och Daniel Helldén anför följande.

Ärendet

Kyrkogårdsnämnden har gjort en genomlysning av det så kallade Reglementet för Stockholms stads begravningsverksamhet och föreslår att ”reglementet” avskaffas och att nämnden gör en framställning till kommunstyrelsen för beslut i kommunfullmäktige (samt i skrivelse till Solna stad) om förändringar av lokala ordningsföreskrifter som avser kyrkogårdar och begravningsplatser.

Alla allmänna begravningsplatser och kyrkogårdar i Stockholms stad, inklusive Galärvarvskyrkogården samt de som förvaltas av Svenska kyrkan på uppdrag av Stockholm kyrkogårdsnämnd enligt ordningsföreskriften ska anses jämföras med offentlig plats.

Beredning

Ärendet har initierats av kyrkogårdsnämnden och remitterats till stadsledningskontoret, Kungsholmens stadsdelsnämnd, Norrmalms stadsdelsnämnd, Södermalms stadsdelsnämnd, Östermalms stadsdelsnämnd, Kungliga Djurgårdsförvaltningen, Svenska Kyrkan (Stockholms stift) och Solna stad. Solna Stad avstår från att svara på remissen och inväntar kyrkogårdsnämndens skrivelse. Kungliga Djurgårdsförvaltningen och Svenska Kyrkan (Stockholms stift) har ej inkommit med svar. Dessutom har S:t Johannes församling inkommit med svar.

Stadsledningskontoret anser generellt sett att kyrkogårdsnämndens föreslagna förändringar vilar på god grund avseende verksamhetens natur och syfte.

Kungsholmens stadsdelsnämnd ställer sig positiv till att införliva ordningsregler för begravningsplatser i de lokala ordningsföreskrifterna.

Norrmalms stadsdelsnämnd ställer sig positiv till att ordningsregler för kyrkogårdarna förs in i de allmänna lokala ordningsföreskrifterna. Det blir då tydligare mot vilken lagstiftning (ordningslagen) som ordningsreglerna stödjer sig. Ett alkoholförbud på de aktuella platserna ger förutsättningar för ökad trygghet i området.

Södermalms stadsdelsnämnd delar stadsledningskontorets farhåga att begravningsplatserna kan komma att uppfattas som rastplatser för hundar samt att problem kan uppkomma beträffande föroreningar och lösspringande hundar.

Östermalms stadsdelsnämnd ställer sig positiv till förslaget avseende att införa platserna i de allmänna lokala ordningsföreskrifterna då det blir tydligare för förvaltning, polismyndighet och allmänhet mot vilken lagstiftning (ordningslagen) som ordningsreglerna stödjer sig på.

S:t Johannes församling motsätter sig delar av förslaget.

Mina synpunkter

Detta ärende innehåller välbehövliga ändringar av ordningsföreskrifterna på allmänna begravningsplatser i Stockholms stad. Genom att göra det tillåtet att ta med hundar in på begravningsplatserna ges anhöriga möjlighet att ta med en viktig familjemedlem när de besöker en grav. En hund kan ha varit särskilt betydelsefull för den avlidne och många önskar kunna ta med sig hundar för att minnas och sörja anhöriga som gått bort. Viktigt att poängtera är att begravningsplatser inte är några allmänna rastplatser. Hundägare ansvarar för att hålla hunden kopplad på begravningsplatsen och plocka upp efter hunden.

Förbud mot att dricka alkohol på begravningsplatser tydliggör att dessa ska vara rofyllda miljöer och ger polisen verktyg för att upprätthålla trygghet och säkerhet på begravningsplatser.

Bilagor

1. Kommunal författningssamling för Stockholm, förslag till ändringar
2. Kartbilaga begravningsplatser

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande gjordes av borgarråden Anna König Jerlmyr, Joakim Larsson och Cecilia Brinck (alla M) och borgarrådet Lotta Edholm (L) enligt följande.

Alliansen anser att förslaget om ett liberaliserat regelverk för begravningsplatserna i Stockholm är bra. Vi förutsätter dock att beslutet att tillåta hundar på kyrkogårdarna noga följs upp. Begravningsplatser är inte att betrakta som vilka parker som helst och det är viktigt att hundar hålls kopplade och att ägarna plockar upp efter dem.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Ändringar i Kommunal författningssamling för Stockholm (Kfs) 2015:24 ”Allmänna lokala ordningsföreskrifter för Stockholms kommun” som föreslås i bilaga 1 till utlåtandet godkänns.
2. Ändringarna omfattar alla allmänna begravningsplatser och kyrkogårdar i Stockholms stad, inklusive Galärvarvskyrkogården, samt även dem som förvaltas av Svenska kyrkan på uppdrag av Stockholms kyrkogårdsnämnd, enligt bilaga 2 till utlåtandet.
3. Förbud för medtagande av hund på stadens allmänna begravningsplatser och kyrkogårdar upphävs. Hundägare är skyldiga att plocka upp förorening efter hunden.
4. Införande av förbud mot alkoholförtäring på stadens kyrkogårdar och begravningsplatser godkänns, enligt bilaga 2 till utlåtandet.
5. Införande av förbud att använda kyrkogårdar och begravningsplatser för ambulerande försäljning och annan försäljningsverksamhet godkänns, enligt bilaga 2 till utlåtandet.
6. Beslutet anmäls till länsstyrelsen.
7. Föreskrifter kungörs genom att det på kommunens anslagstavla tillkännages att protokoll för de beslutade föreskrifterna har justerats.
8. Beslutet gäller från kungörandet.

Stockholm den 14 december 2016

På kommunstyrelsens vägnar:
K A R I N W A N N G Å R D

Ulrika Gunnarsson

Särskilt uttalande gjordes av Anna König Jerlmyr, Cecilia Brinck, Dennis Wedin, Jonas Nilsson och Lars Jilmstad (alla M) och Jonas Naddebo (C) med hänvisning till Moderaternas och Liberalernas gemensamma särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Ersättaryttrande gjordes av Erik Slottner (KD) med hänvisning till Moderaternas och Liberalernas gemensamma särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Remissammanställning

Ärendet

Kyrkogårdsnämnden har gjort en genomlysning av det så kallade Reglementet för Stockholms stads begravningsverksamhet, Kyrkogårdsnämndens beslut 2004-11-02:7 Dnr 2004-1064/04. Nämnden föreslår att ”reglementet” avskaffas och att nämnden gör en framställning till kommunstyrelsen för beslut i kommunfullmäktige (samt i skrivelse till Solna stad) om förändringar av lokala ordningsföreskrifter som avser kyrkogårdar och begravningsplatser.

Alla allmänna begravningsplatser och kyrkogårdar i Stockholms stad, inklusive Galärvarvskyrkogården samt de som förvaltas av Svenska kyrkan på uppdrag av Stockholms kyrkogårdsnämnd enligt ordningsföreskriften ska anses jämföras med offentlig plats.

Förändringarna innebär också att det ska bli tillåtet att medföra hund med skyldighet att plocka upp efter hunden. Hundar ska alltid hållas kopplade på offentlig plats enligt lokala ordningsföreskrifter.

Det ska inte vara tillåtet med alkoholförtäring och ambulerande försäljning på kyrkogårdar och begravningsplatser. Förslaget omfattar även de kyrkogårdar i Stockholms stad som Svenska kyrkan sköter på uppdrag av kyrkogårdsnämnden. Dessa ligger i huvudsak i innerstaden.

Därutöver föreslås att nämnden tillställer trafiknämnderna i Stockholms stad och Solna stad en skrivelse om upprättande av lokala trafikföreskrifter för kyrkogårdarna.

Förenklad skyltning föreslås tas fram för kyrkogårdarna.

Kyrkogårdsförvaltningen har därefter kompletterat ärendet den 11 april 2016.

Kyrkogårdsnämnden

Kyrkogårdsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 5 november 2013 följande.

1. Upphäva beslut KN 2004-11-02:7 med diarienummer 2004-1064/04 (s.k. reglemente för Stockholms stads begravningsverksamhet)
2. Hemställa hos kommunstyrelsen om en ändring av de lokala ordningsföreskrifterna avseende
  - a. att de bör omfatta alla allmänna begravningsplatser och kyrkogårdar i Stockholms
  - b. stad, inklusive Galärvarvskyrkogården, samt även dem som förvaltas

- av Svenska kyrkan på uppdrag av Stockholms kyrkogårdsnämnd
- c. upphävande av förbud för medtagande av hund på stadens allmänna begravningsplatser och kyrkogårdar. Hundägare ska ha skyldighet att plocka upp avföring efter hunden
  - d. införande av förbud mot alkoholförtäring på stadens kyrkogårdar och begravningsplatser.
  - e. Införande av förbud att använda kyrkogårdar och begravningsplatser för ambulerande försäljning och annan försäljningsverksamhet
  - f. tillstålla kommunstyrelsen i Solna stad en skrivelse om ändring av de lokala ordningsföreskrifterna, avseende Norra begravningsplatsen enligt ovanstående
  - g. tillstålla trafiknämnden en skrivelse om inrättande av lokala trafikföreskrifter (LTF) för stadens allmänna begravningsplatser och kyrkogårdar
  - h. tillstålla trafiknämnden i Solna stad en skrivelse om inrättande av lokala trafikföreskrifter (LTF) för Norra begravningsplatsen.

Kyrkogårdsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 17 oktober 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Genomgång av nuvarande ”reglemente” med förslag till beslut som ska ersätta skrivningarna.

”Reglementet” är ett omfattande dokument som består av 11 kapitel med ett 40-tal paragrafer (se bilaga). I bilagor till ”reglementet” finns begravningslagen (1990:1144) samt begravningsförordning (1990:1147). ”Reglementets” kapitelindelning följer inte begravningslagens (trots att det ofta behandlar samma frågor) vilket i sig kan uppfattas förvirrande.

Förvaltningen föreslår i detta ärende att nämnden upphäver beslut KN 2004-11-02:7 med diarienummer 2004-1064/04 (sk reglemente för Stockholms stads begravningsverksamhet).

För tydlighetens skull görs nedan en genomgång kapitel för kapitel i ”reglementet”. Där det anses behövt ges förslag till beslut som ska ersätta vissa av de befintliga skrivningarna.

Kapitel 1 (Huvudman för begravningsverksamheten)

Hela kapitlet är inaktuellt eftersom mycket är ouppdaterade uppgifter och innehållet finns beskrivet i Reglemente för kyrkogårdsnämnden Kfs 2006:11,

KN: s verksamhetsplan och i *regler för ekonomisk förvaltning*.

Kapitel 2(Definitioner)

Hela kapitlet utgörs av definitioner som finns beskrivna i begravningslagen.

Kap 3 (Ordningsföreskrifter)

Hela kapitlet är svårhanterligt eftersom ”reglementet” i sig behöver stöd i lagstiftning för att brott mot reglerna ska kunna beivras. Därför föreslås att relevanta delar förs in i

Stockholms stads lokala ordningsföreskrifter.

Vissa delar omfattas dessutom av annan relevant lagstiftning enligt nedan:

I §1 gör en uppräknig av ett antal regler som det knappast finns något stöd för i någon trafikförordning eller lokal trafikföreskrift (LTF): ex ”omkörning av begravningsprocession och körning mellan fordon som ingår i sådan procession är förbjuden” ”högsta tillåtna hastighet är 20 km i timmen” osv.

En fråga är om det går att inrätta särskilda lokala trafikföreskrifter (LTF) på kyrkogårdar och begravningsplatser? Begravningsplatser och kyrkogårdar är offentliga platser på kvartermark så vägarna får ses som enskild väg, men de omfattas också av LTF:er och vägtrafikförordningen. Vi upplåter även väg för busstrafik på Skogskyrkogården, vilket ställer särskilda krav på väghållaren. Samtidigt är det av värde att respekt och värdighet råder och att trafiken inte blir störande.

Förslag: Att kyrkogårdsnämnden i skrivelse till Stockholms stads trafiknämnd och till Solna stad uttrycker att frågan är av så stor vikt att den bör regleras (eventuellt via LTF:er) och att det går att hitta bra lösningar för att skapa en värdig och rofylld trafikmiljö. Här kan det dessutom finnas behov för olika regler för olika begravningsplatser och kyrkogårdar utifrån varierande förutsättningar.

I §2 redovisas ett antal ordningsregler som i de flesta fall torde kunna hänskjutas under lokala ordningsföreskrifter eller annat lagstöd:

- ”Förbjudet att störa platsens ro med högljutt tal, musik, sång, lek, sportutövning eller dylikt.”

I vad mån kan kyrkogårdsnämnden förbjuda detta om man samtidigt hävdar att begravningsplatsen är en offentlig plats enligt ordningslagen? Samtidigt är solbadning och förtäring av alkohol ofta ett ordningsproblem på innerstadskyrkogårdarna som allt oftare används som allmänna parker.

Förslag: Att kyrkogårdsnämnden hemställer hos kommunstyrelsen om en ändring av de lokala ordningsföreskrifterna, att de bör omfatta alla allmänna begravningsplatser och kyrkogårdar i Stockholms stad, inklusive Galärvarvskyrkogården, samt även dem som förvaltas av Svenska kyrkan på uppdrag av Stockholms kyrkogårdsnämnd.

Att i de lokala ordningsföreskrifterna införa förbud mot alkoholförtäring på stadens kyrkogårdar och begravningsplatser.

- ”Förbjudet att fotografera vid begravning utan dödsboets medgivande.”

Hur ska detta kontrolleras? Och mot vilket lagrum ska man stödja sig om det bryts? I brottsbalkens 16 Kap §4 ”störande av förrättning” handlar det mer om olämpligt uppträdande mm. Har nämnden ansvar för att dödsboet ger sitt medgivande? Förvaltningen anser att paragrafen inte kan ligga inom nämndens ansvar och därmed får anses irrelevant.

- ”Förbjudet att fotografera och filma kapell och övriga lokaler utan kyrkogårdsförvaltningens tillåtelse.”

Om det handlar om kommersiell verksamhet finns möjlighet att använda samma regler som tillämpas på offentlig plats, dvs att polisen måste ge tillstånd. I övrigt kan fotografering och filmning endast hindras genom att tydlig anvisning (skylt eller dylikt) vid inträde till lokalen och som anger att det råder fotoförbud. En sådan skyltning kan inte anses som en rimlig begränsning om den som deltar vid förrättning eller i annat sammanhang vill fotografera. Förvaltningen anser att paragrafen redan omfattas av relevant lagstiftning i enlighet med lokala ordningsföreskrifter.

- ”Förbjudet att bryta grenar och kvistar på träd och buskar eller eljest skada plantering.”

Detta hamnar under Brottsbalkens åverkansparagraf 12 kap 2§.

- ”Förbjudet att plocka blommor bär eller svamp.”

Skrivningen får anses irrelevant eftersom det är svårt att finna lagstöd. Troligen är det inte så attraktivt att plocka svamp på en kyrkogård och om någon gör det kan det knappast behöva beivras.

- ”Förbjudet att lämna kvar papper, förpackningsmaterial eller skräp annat än på därför avsedda ställen.”

Miljöbalken ger redan stöd för beivran.

- ”Förbjudet att nedsmutsa eller skada gravanordning.”

Hamnar redan under Brottsbalkens åverkans- eller skadegörelseparagrafer samt brott mot griftefrid.

- ”Förbjudet att rasta hund eller medföra okopplad hund.”

Skrivningen har inte stöd i lokala ordningsföreskrifterna för Stockholms stad och för Solna stad där ordningsstadgan inte alls tillåter att hund kan medföras på stadens begravningsplatser.

Förslag: Förvaltningen föreslår att det ska vara tillåtet att medföra hund och att en framställan görs till kommunstyrelsen och till Solna stad om att de lokala ordningsföreskrifterna ändras och att förbudet att medföra hund tas bort. Hundar skall alltid hållas kopplade på offentlig plats enligt lokala ordningsföreskrifter.

Det torde dock vara svårt att avgöra i vad mån hunden ”rastas” eller endast medföres varför den skrivningen i nuvarande ”reglemente” inte bör föras över. I enlighet med lokala ordningsföreskrifterna har hundägaren också alltid skyldighet att plocka upp efter hunden på allmän plats i innerstaden och utefter parkvägar och gator i ytterstaden. Förvaltningen föreslår att lokala ordningsföreskrifterna ändras så att detta ska gälla inom hela begravningsplatsen eller kyrkogården.

-”I ambulerande form sälja glass, korv eller dyl.”

Detta kan vara en del av polisens tillståndsgivning avseende kommersiella verksamheter som önskar få tillstånd på allmän plats.

Förslag: Förvaltningen föreslår därför att nämnden gör en framställan till KS om en ny skrivning i de lokala ordningsföreskrifterna att försäljningsverksamhet inte ska vara tillåten på begravningsplatser och kyrkogårdar.

§3 Paragrafen handlar om upplysningsskyldighet när gravrättsägare anlitar entreprenör för gravskötsel eller andra entreprenadarbeten.

Kyrkogårdsförvaltningen har samordningsansvar för allt arbete som sker inom begravningsplatsen enligt Arbetsmiljölagen. Enklarest att uppmärksamma gravrättsinnehavaren om deras skyldighet är att hänföra till en särskild skrivning i gravupplåtelseavtalet. Övriga entreprenadarbeten är det kyrkogårdsförvaltningen som är beställare till och vi kan därmed upplysa entreprenören i samband med beställningen.

Kap 4 Gravrätt (gravplatser) mm

§1 handlar om upplåtelsebestämmelser och nya riktlinjer föreslås i särskilt ärende se KN 2013-11-05 ”Bestämmelser för gravupplåtelse, minneslundar, askgravlundar, askgravplatser, gravskötsel och gravvårdar mm samt krav på kistor och urnor”.

§2 och §5 Paragraferna redovisar uppgifter om olika typer av gravrätt, gravrättstidens längd, uppgifter som också finns redovisade i begravningslagen.

§3 och § 4 redovisar gravrättsinnehavarens skyldigheter, bland annat vid uppsägning av avtal och föreslås ersättas med skrivningar i gravupplåtelseavtalet.

Kap 5. Minneslund

Hela detta kapitel handlar om definitioner av minneslund och nämnden fattar beslut om nya riktlinjer i särskilt ärende KN 2013-11-05 ”Bestämmelser för gravupplåtelser, minneslundar, askgravlundar, askgravplatser, gravskötsel och gravvårdar mm samt krav på kistor och urnor”.

När det gäller skötsel föreskrifter vid varje enskild minneslund torde det vara upp till varje begravningsplats (avdelnings/enhetschef) att fatta beslut om dessa. Detta förutsätter naturligtvis att god gravkultur upprätthålls och skydds-, säkerhets- och arbetsmiljöskäl beaktas.

Kap 6. Gravanordning

Gravrättsinnehavarens skyldigheter vid uppsättande av gravanordning finns beskrivna i Begravningslagen 7 kap. §§25-28. Dessa uppgifter finns också formulerade i en broschyr som delas ut i samband med utseende av grav och vid gravupplåtelsen. Enligt delegationsordningen fattar förvaltningschef beslut om ändringar av gravvårdsbestämmelser och tjänstemän och förvaltare av begravningsplatserna fattar beslut om godkännande av gravvårdar och gravanordningar. I särskilt ärende till KN 2013-11-05 ”Bestämmelser för gravupplåtelser, minneslundar, askgravlundar, askgravplatser, gravskötsel och gravvårdar mm samt krav på kistor och urnor” föreslås nya riktlinjer.

Kap 7 Skötsel och plantering på gravplats

Med fördel ersätts hela detta kapitel med en skrivning (eller broschyr) kopplad till gravupplåtelsen. De inskränkningar och bestämmelser som finns på varje begravningsplats kan kontinuerligt behöva ändras för att upprätta god gravkultur, god arbetsmiljö, hänsyn till kulturmiljön, skydd och säkerhet mm. Till stöd i dessa frågor redovisas i ärende till KN 2013-11-05 ”Bestämmelser för gravupplåtelser, minneslundar, askgravlundar, askgravplatser, gravskötsel och gravvårdar mm samt krav på kistor och urnor” nya riktlinjer.

Kapitel 8 Begravning samt Kapitel 9 Kremering

Båda kapitlen berör organisatoriska frågor samt arbetsmiljöfrågor som berör verksamheten vid krematorierna samt deras samarbete med begravningsbyråerna. Det är föräldrade uppgifter och det ligger under verksamhetsansvaret och arbetsmiljöansvaret att varje enhet organiserar verksamheten så den följer gällande lagstiftning och verksamhetsplaner där etik och värdighet är grundläggande. I stället tar varje enhet fram en instruktion med rutinbeskrivningar mm. Krematorierna arbetar exempelvis utifrån Sveriges Kyrkogårds- och Krematorieförbunds (SKKF) etiska riktlinjer för krematorieverksamheten.

Kap 10 och Flyttning av gravsatt stoft eller aska samt kap 11 Transporter

Begravningslagen, delegation enligt delegationsordning samt nämndens verksamhetsplan är idag vägledande för handläggningen i dessa frågor.

Skyltning och information och lokala platsanpassade lösningar

Sveriges lantbruksuniversitet SLU har i sin undersökning av 23 begravningsplatser lyft fram skyltningens betydelse för besökaren avseende orientering, tillgänglighet, information kring kulturmiljön och vem man kan kontakta i olika frågor. Ingen av de 23 höll måttet fullt ut! Skyltning är inte alltid lätt genom att varje plats är unik men kyrkogårdsförvaltningen arbetar idag med ett enhetligt skyltprogram för att förbättra

informationen kring våra begravningsplatser och kyrkogårdar. En ytterligare förbättring av vårt skyltprogram kan vara att komplettera med enkla piktogram som med sina symboler påminner besökaren att uppträda med värdighet och respekt i mötet med platsen.

Enkla symboler om vad som gäller för att upprätthålla ordning (Assistenskyrkogården i Köpenhamn)

Kyrkogårdsförvaltningens promemoria daterat den 11 april 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Inför beredning av ärendet i kornmunstyrelsen har kyrkogårdsnämnden ombetts komplettera ärende i ett antal frågor. För att förkorta beredningstiden har kyrkogårdsförvaltningen valt att besvara frågorna genom föreliggande PM.

Fråga: Vilka begravningsplatser och kyrkogårdar som jämföras med offentlig plats? Kyrkogårdsnämnden behöver förtydliga formuleringen i beslutspunkten och 3 § b) i gällande ordningsföreskrifter. Samtliga kyrkogårdar och begravningsplatser ska namnges.

Svar: Följande begravningsplatser och kyrkogårdar belägna inom Stockholms stad omfattas redan idag av lokala ordningsföreskrifter:

- Bromma kyrkogård
- Brännkyrka kyrkogård
- Hässelby begravningsplats
- Råcksta begravningsplats
- Sandsborgskyrkogården
- Skogskyrkogården
- Spånga kyrkogård
- Strandkyrkogården
- Västberga begravningsplats

Fråga: Förtydligande av övriga allmänna begravningsplatser som ska jämföras med offentlig plats. Allmänna begravningsplatser definieras i 1 kap. 1§ begravningslagen (1990: 1144): såsom begravningsplatser som är anordnade av församlingar, av kommuner eller annars av det allmänna; Det behöver förtydligas vilken status Galärvarvskyrkogården har som ej står med, samt utredas huruvida fler kyrkogårdar ska tas med. Tillkommer ytterligare kyrkogårdar så måste de namnges. Därmed måste texten under 3 § b) justeras.

Svar: Galärvarvskyrkogården är också allmän begravningsplats och ska därmed också omfattas av lokala ordningsföreskrifter. Därutöver fattade kyrkogårdsnämnden beslut i sin framställan att samtliga kyrkogårdar (som också är allmänna begravningsplatser) och som förvaltas av Svenska kyrkan på uppdrag av kyrkogårdsnämnden ska omfattas av lokala ordningsföreskrifter. Dessa är:

- Adolf Fredrik kyrkogård
- Hedvig Eleonora kyrkogård
- Katarina kyrkogård
- Maria Magdalena kyrkogård
- S:t Johannes kyrkogård
- S:t Jacobs kyrkogård
- S:a Clara kyrkogård
- Kungsholmens kyrkogård

Fråga: Det måste vidare framgå av ärendet huruvida begravningsplatserna är tillgängliga för allmänheten. Begravningsplatser som är tillgängliga för allmänheten kan jämföras med offentlig plats enligt 1 kap. 2 § ordningslagen (OL). Om ett område är tillgängligt för allmänheten endast under vissa tider är det offentlig plats under dessa tider (samma lagrum).

Svar: Samtliga begravningsplatser är tillgängliga för allmänheten. Vissa grindar kan dock vara låsta nattetid.

Fråga: Upphävande av hundförbud och skyldighet att plocka upp förorening efter hund på begravningsplatser och kyrkogårdar En ändring behövs i 20 § där tredje stycket tas bort. Att platserna finns inom de stadsdelar som nämns i § 22 behöver kontrolleras samt eventuell justering av bilagan 4.

Svar: Förtydligande argument kring varför ovanstående ändring är angelägen: Genom åren har många ifrågasatt den stränghet som råder att inte kunna ta med hunden vid besök vid den anhöriges grav. Hunden är ofta en viktig familjemedlem och som också kan ha varit betydelsefull för den avlidne. Det har därför uppstått en glidande tillåtelse av att kunna ta med hunden när frågan har ställts trots att det inte är tillåtet. Samtidigt finns farhågor att begravningsplatserna ska uppfattas som rastplatser för hundar och om hundar tillåts, att problem uppstår med föroreningar och med lösspringande hundar. Det måste därför tydliggöras att om hundar ska kunna medföras råder ovillkorligt kopplingstvång och skyldighet att plocka upp efter hunden inom hela begravningsplatsen. Vårt förslag är att skrivningen i 22§ i lokala ordningsföreskrifterna (var förorening ska plockas upp efter hund) inte räknar upp alla stadsdelar där begravningsplatser är belägna p.g.a. det blir alldeles för många stadsdelar som måste räknas upp (ett 15-tal).

Vi föreslår att skrivningen i §22 i stället lyder: "Förorening efter hund ska plockas upp på alla begravningsplatser och kyrkogårdar redovisade i bilaga".

Fråga: Införande av förbud mot alkoholförtäring på begravningsplatser och kyrkogårdar Här behövs en ändring i 15 § där "begravningsplatser och kyrkogårdar" läggs till samtidigt som bilaga 6 eventuellt justeras.

Svar: Kartbilagor bilägges denna PM:

Fråga: Förbud för ambulerande försäljning och annan försäljningsverksamhet på begravningsplatser och kyrkogårdar.

Det ska framgå av ärendet om detta är ett problem eller inte. Motivering av ett sådant förbud måst följa med i ärendet. Tillägg till 16 § som tillfällig försäljning krävs om förbud ska beivras på begravningsplatser och kyrkogårdar. Förbud om ambulerande försäljning m.m. på offentlig plats kan meddelas om det behövs för att upprätthålla den allmänna ordningen på platsen (3 kap. 8 § OL) och om de det inte lägger onödigt tvång på allmänheten eller annars gör obefogade inskränkningar i den enskildes frihet (3 kap. 12 § OL). I kommentaren till OL anges " För att inte inkräkta

på näringsfriheten har det ansetts att föreskrifter omförbud mot tillfällig handel bör utfärdas endast när starka skäl gör det motiverat".

För att införa en föreskrift omförbud mot försäljning på begravningsplatser och kyrkogårdar krävs alltså starka skäl. Länsstyrelsen ska enligt 3 kap. 13 § 2 st OL upphäva en föreskrift som strider mot lagen.

Svar: Begravningslagens krav på huvudmannen avseende ordnat och värdigt skick Begravningslagens 2 kap 12§ handlar om Begravningsplatsers skick. "En begravningsplats skall hållas i ordnat och värdigt skick och den helgd som tillkommer de dödas vilorum skall alltid iaktas" Formuleringen i lagen är vägledande för varje huvudman att det ställs särskilda krav på skötsel och underhåll samt på den ordning och som råder på begravningsplatsen. Begreppet helgd kan upplevas ålderdomligt men signalerar den okränkbarhet och hänsyn som förväntas råda på dessa platser. Etikfrågorna är också ständigt i fokus hos dem som arbetar inom begravningsverksamheten. Exempelvis tas stor hänsyn till ceremonier och gravsättningar vid planering av verksamheten. Detsamma gäller de entreprenörer som anlitas för arbeten på begravningsplatserna. Här ställs krav på att avbryta arbeten och hänsynstagande till begravnings- och ceremonier.

Försäljning, tillfällig försäljning och begreppet ambulerande försäljning Ordningsslagen är tydlig med att en offentlig plats inom detaljplanelagt område inte får användas för annat ändamål än det som platsen upplåtits för eller som inte är allmänt vedertaget. Ska den användas på annat sätt krävs tillstånd från polismyndigheten. (3 kap 1§ OL).

Polismyndigheten ska inhämta yttrande från kommunen innan tillstånd medges och tillstånd ges inte om kommunen avstyrker ansökan. (3 kap 2§) Kommunen får ange villkor för tillståndet i frågor som avser markanvändning, stadsbild, miljö och trafik. (3 kap 15§ OL).

Tillstånd behövs dock inte om den offentliga platsen tas i anspråk endast tillfälligt eller i obetydlig omfattning och utan att inkräkta på någon annans tillstånd. (3 kap 1§ OL). *Att använda en offentlig plats för exempelvis tillfällig försäljning behöver därmed generellt inget tillstånd.*

Inskränkningar i rätten att använda en offentlig plats för tillfällig försäljning

Kommunerna kan i lokala ordningsföreskrifter göra undantag från dessa generella bestämmelser. Vid en genomgång av ett antal kommuners lokala ordningsföreskrifter finns olika sätt att göra inskränkningar i den generella rätten att använda offentlig plats tillfälligt för försäljning, eller ambulerande försäljning som är ett mer allmänt förekommande uttryck.

Vanligast är att ambulerande försäljning inte tillåts alls inom vissa utpekade platser eller områden. Nedanstående exempel är från Upplands Väs by och Solna kommuner lokala ordningsföreskrifter.

<http://www.upplandsvasby.se/2/bygga-bo-och-miljo/torg-ochhallmanna-platser/tillstand-och-regler> <https://www.solna.se/sv/om-solna/politik-ochdemolaati/styrdokument/lokala-foreskrifter/>

Stockholms stad har valt att i sina lokala föreskrifter inte peka ut några platser alls där tillstånd inte medges för ambulerande försäljning. I stället räknas upp ett 70-1 00-tal platser inom stadens gränser där polistillstånd krävs för att använda dem för tillfällig försäljning. Noterbart är att ingen av dessa platser berör eller ligger i anslutning stadens begravningsplatser.

Exempel: Vid Allhelgonahelgen har skogskyrkogården mer än 1 00 000 besökare. I enlighet med stadens lokala ordningsföreskrifter finns i egentlig mening inget utrymme att kräva polistillstånd från dem som vill använda platsen för tillfällig försäljning. Detta tillståndshav finns heller inte för att använda platser i dess närhet, intill entréer och anslutande gator för tillfällig försäljning. Endast en generell bestämmelse om tillståndsprövning 20m från T-baneentréer kan åberopas. Oklart på vilka grunder sker det dock en tillståndsgivning för tillfällig försäljning i anslutning till entréerna varje år. Och alla som besökt skogskyrkogården denna helg vet också att Sockenvägen och Gamla Tyresövägen är fyllda av korvvagnar, kaffeförsäljning, ljus-, lykt- och kransförsäljare mm. Dock förekommer inte försäljning im1e på begravningsplatsen men det finns i egentlig mening inget stöd att förhindra det om någon skulle önska detta.

Att staden valt att inte tydliggöra i lokala ordningsföreskrifter vilka platser som inte bedöms lämpliga för ambulerande försäljning kan också försvåra tolkningen. Det kan lätt tolkas som att de platser som kräver polistillstånd innebär att tillstånd inte ges: se ex <http://www.stockholmdirekt.se/nyheter/staden-nobbar-claeskaffecykel/> Ldenei !tviGxKjPtEyZI9hzCk3X9Q/ Förslag till ändring av lokala ordningsföreskrifter avseende ambulerande eller tillfällig försäljning

Vi uppfattar att om det ges utrymme för tillfällig försäljningsverksamhet inne på begravningsplatserna kan det bli svårt att hålla dem i värdigt och ordnat skick i enlighet med begravningslagen. Den respekt för den okränkbarhet de dödas vilorum representerar är inte förenligt med att öppna upp för tillfällig försäljning vilket enligt vår bedömning, vilket särskilt kan bli aktuellt vid helgdagar och då speciellt vid Allhelgonahelgen.

Övrigt

Fråga: Ärendet bör kompletteras med kartbilagor. Av erfarenhet är det bekant att länsstyrelsen och/eller polisen gärna ser att ordningsföreskriften är förtydligad genom kartbilaga. För att förhindra att ärendet upphävs bör kyrkogårdsnämnden komplettera med kartor i lämplig skala där samtliga aktuella kyrkogårdar/begravningsplatser är inritade.

Svar: I bilagor redovisas stadens allmänna begravningsplatser och de allmänna begravningsplatser som förvaltas av Svenska kyrkan på uppdrag av Stockholms kyrkogårdsnämnd. Även Norra begravningsplatsen redovisas eftersom den omfattas av verksamheten. I Solna stads lokala ordningsföreskrifter finns redan förbud mot alkoholfortäring på begravningsplatser utom " i samband med tillåten alkoholservering". Förbudet omfattar därmed också Norra begravningsplatsen.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, Kungsholmens stadsdelsnämnd, Norrmalms stadsdelsnämnd, Södermalms stadsdelsnämnd, Östermalms stadsdelsnämnd, Kungliga Djurgårdsförvaltningen, Svenska Kyrkan (Stockholms stift) och Solna stad. Solna Stad avstår från att svara på remissen och inväntar kyrkogårdsnämndens skrivelse. Kungliga

Djurgårdsförvaltningen och Svenska Kyrkan (Stockholms stift) har ej inkommit med svar. Dessutom har S:t Johannes församling inkommit med svar.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 17 augusti 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Kyrkogårdsnämnden har beslutat att upphäva beslut 2004-11-02:7 Dnr 2004-1064/04 (sk reglemente) med förslag till ändringar av lokala ordningsföreskrifter mm. Detta så kallade reglemente är inte en del av den kommunala författningssamlingen utan ett eget fastställt regelverk för nämndens verksamhet och organisation.

Beslutets upphävande föranleds av att regelinhåll i kyrkogårdsnämndens så kallade ”egna reglemente” dels styrs av annan lagstiftning och dels är obsolet till form och innehåll. Kyrkogårdsnämndens verksamhet styrs huvudsakligen av begravningslagen (1990:1144), begravningsförordningen (1990:1147), nämndens reglemente, fastställt av kommunfullmäktige samt stadens budget.

Kyrkogårdsnämnden har också identifierat att regelverket som omgärdar stadens kyrkogårdar och begravningsplatser i långa stycken saknar rättslig relevans eller möjlighet till beivran. Stadsledningskontoret anser det naturligtvis positivt att verksamheternas regelverk tar stöd i aktuell lagstiftning.

Generellt sett anser stadsledningskontoret att kyrkogårdsnämndens föreslagna förändringar vilar på god grund avseende verksamhetens natur och syfte. Acceptansen för införandet av förändringarna i ordningsstadgan torde därför vara bred bland allmänheten.

Stadsledningskontorets bedömning av förändringarna

Begravningsplatser och kyrkogårdar som jämställs med offentlig plats

Vad gäller begravningsplatser och kyrkogårdars status som offentlig plats kan dessa skrivas in i ordningsföreskriftens 3§ med önskad tydlighet. Stadsledningskontoret anser att de begravningsplatser och kyrkogårdar som avses är rumsligt väl definierade i miljön och dessutom väl beskrivna i kartbilagor.

Följande begravningsplatser och kyrkogårdar belägna inom Stockholms stad omfattas redan idag av lokala ordningsföreskrifter:

- Bromma kyrkogård
- Brännkyrka kyrkogård
- Hässelby begravningsplats
- Råcksta begravningsplats
- Sandsborgskyrkogården
- Skogskyrkogården
- Spånga kyrkogård
- Strandkyrkogården
- Västberga begravningsplats

I förslaget till ny kommunal ordningsstadga tydliggörs att Galärvarvskyrkogården är allmän begravningsplats och därmed också omfattas av lokala ordningsföreskrifter.

Därutöver har kyrkogårdsnämnden också föreslagit att samtliga kyrkogårdar (också allmänna begravningsplatser) och som förvaltas av Svenska kyrkan på uppdrag av kyrkogårdsnämnden ska omfattas av lokala ordningsföreskrifter. De aktuella begravningsplatserna tydliggörs i förslaget till ny ordningsstadgan samt i kartbilaga till denna:

- Adolf Fredrik kyrkogård
- Hedvig Eleonora kyrkogård
- Katarina kyrkogård
- Maria Magdalena kyrkogård
- S:t Johannes kyrkogård
- S:t Jacobs kyrkogård
- S:a Clara kyrkogård
- Kungsholmens kyrkogård

Stadsledningskontoret kan konstatera att begravningsplatserna uppfyller stipulativen för offentlig plats. Begravningsplatser som är tillgängliga för allmänheten kan jämföras med offentlig plats enligt 1 kap. 2 § ordningslagen (OL). Vissa av begravningsplatserna kan ha låsta grindar nattetid. Om ett område är tillgängligt för allmänheten endast under vissa tider är det en offentlig plats under dessa tider.

Upphävande av hundförbud och skyldighet att plocka upp förorening efter hund på begravningsplatser och kyrkogårdar

Stadsledningskontoret erfar att många ifrågasatt restriktionen att inte kunna ta med hunden vid besök vid den anhöriges grav. Hunden upplevs i sammanhanget som en familjemedlem. Hunden kan också ha varit betydelsefull för den avlidne.

Samtidigt finns farhågor att begravningsplatserna ska uppfattas som rastplatser för hundar samt att problem kan uppstå med föroreningar och med lösspringande hundar. Genom ordningsstadgans konstruktion tydliggörs att kopplingstvång och skyldighet att plocka upp efter hunden inom begravningsplatsen råder.

Ett upphävande av förbud för medtagande av hund sker genom att stryka formuleringen ”Hundar får inte vistas på stadens egna eller till staden upplåtna begravningsplatser eller kyrkogårdar” i ordningsföreskriftens 20§.

Alkoholförbud på begravningsplatser och kyrkogårdar

Ett införande av förbud mot alkoholförtäring på stadens kyrkogårdar och begravningsplatser görs genom ett tillägg i ordningsföreskriftens 15§. Tillägget föreslås lyda; Spritdrycker, vin och starköl får inte förtäras på skolgårdar, parklekar, lekparkar på offentlig plats eller inom de parker, bad, centrumanläggningar *eller på stadens egna eller till staden upplåtna begravningsplatser*. De aktuella begravningsplatserna anges explicit och tydliggörs även i kartbilaga.

Förbud mot försäljning

Tillägg till 16 § om tillfällig försäljning krävs om förbud ska beivras på begravningsplatser och kyrkogårdar.

Ordningsslagen är tydlig med att en offentlig plats inom detaljplanelagt område inte får användas för annat ändamål än det som platsen upplåtits för eller som inte är allmänt vedertaget. Ska den användas på annat sätt krävs tillstånd från polismyndigheten.

(3 kap 1 § OL).

Tillstånd behövs inte om den offentliga platsen tas i anspråk endast tillfälligt eller i obetydlig omfattning och utan att inkräkta på någon annans tillstånd. (3 kap 1 § OL). *Att använda en offentlig plats för exempelvis tillfällig försäljning behöver därmed generellt inget tillstånd.*

Förbud om ambulerande försäljning med mera på offentlig plats kan meddelas om det behövs för att upprätthålla den allmänna ordningen på platsen (3 kap. 8 § OL) och om de det inte lägger onödigt tvång på allmänheten eller annars gör obefogade inskränkningar i den enskildes frihet (3 kap. 12 § OL). I kommentaren till OL anges "För att inte inkräkta på näringsfriheten har det ansetts att föreskrifter om förbud mot tillfällig handel bör utfärdas endast när starka skäl gör det motiverat".

För att införa en föreskrift om förbud mot försäljning på begravningsplatser och kyrkogårdar krävs alltså starka skäl. Länsstyrelsen ska enligt 3 kap. 13 § 2 st OL upphäva en föreskrift som strider mot lagen.

Stadsledningskontoret gör tolkningen att en inskränkning i rätten att bedriva tillfällig eller ambulerande försäljning kan motiveras mot bakgrund av Begravningslagens 2 kap 12§ som handlar om Begravningsplatsers skick:

"En begravningsplats skall hållas i ordnat och värdigt skick och den helgd som tillkommer de dödas vilorum skall alltid iaktas"

Formuleringen i lagen är vägledande för varje huvudman i mening att särskilda krav ställs på skötsel och underhåll samt på den ordning och som råder på begravningsplatsen. Begreppet helgd signalerar en okränkbarhet och hänsyn som förväntas råda på dessa platser. En allmänt stor hänsyn till ceremonier och gravsättningar på de aktuella platserna kan förväntas.

Staden har valt att inte tydliggöra i lokala ordningsföreskrifter vilka platser som inte bedöms lämpliga för ambulerande försäljning. I stället anges i ordningsstadgans §16 på vilka platser polistillstånd krävs för att bedriva tillfällig försäljning. Stadsledningskontoret föreslår därför att de tidigare namngivna begravningsplatserna fogas till ordningsstadgans §16 där områden anges som kräver polistillstånd. Staden kan då som remissinstans utöva nödvändigt inflytande för att beivra försäljning inne på begravningsplatsen.

Norra begravningsplatsen

Stockholm stad har allt sedan den invigdes 1827 förvaltat Norra begravningsplatsen. Norra begravningsplatsen är dock beläget i Solna stad och sorterar därför under Solna stads ordningsstadga. Stadsledningskontoret konstaterar att Solna stad har hund-, försäljnings-, och alkoholförbud på begravningsplatser enligt den lokala ordningsstadgan. Kyrkogårdsnämnden har enligt sitt ärende för avsikt att tillskriva Solna Stad angående hävande av hundförbud.

Norra begravningsplatsen pekas inte ut i förslaget till ny ordningsstadga för Stockholms stad eftersom denna är belägen i Solna stad.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Kungsholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 20 oktober 2016 att besvara remissen med förvaltningens tjänsteutlåtande

Kungsholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 23 september 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig positiv till att införliva ordningsregler för begravningsplatser i de lokala ordningsföreskrifterna. Det blir tydligare för såväl allmänheten som för förvaltningen och polismyndigheten vilka ordningsregler som gäller på de aktuella platserna, och med stöd av vilken lagstiftning som brott kan beivras.

Förvaltningen anser att alkoholförbud ger förutsättning för rofylldhet och kontemplation på begravningsplatserna.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Norrmalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 27 oktober 2016 att remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Norrmalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 16 september 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig positiv till att införliva ordningsregler i de lokala ordningsföreskrifterna. Det blir tydligare för såväl allmänheten som för förvaltningar i staden och polismyndigheten vilka ordningsregler som gäller på de aktuella platserna, och med stöd av vilken lagstiftning som brott kan beivras.

Det är positivt att ett alkoholförbud inför på kyrkogårdarna. Tre av de fyra aktuella kyrkogårdarna är kända som otrygga och osäkra platser varför trygghetsskapande åtgärder är angelägna där. Ett alkoholförbud som utgår från ordningslagen på platsen skapar bättre förutsättningar för polismyndigheten att upprätthålla ordning och därmed skapa en säkrare och tryggare miljö. Polisen menar att alkoholförbud är ett bra verktyg för myndigheten att upprätthålla ordningen på platser där trygghets- och säkerhetsproblematiken är omfattande.

Förvaltningen delar stadsledningskontorets farhågor att ändringen att tillåta hundar på begravningsplatserna kan leda till att kyrkogårdarna används som rastplatser för hundar.

Södermalms stadsdelsnämnd

Södermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 20 oktober 2016 att ställa sig bakom förvaltningens förslag.

Södermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 20 september 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen delar stadsledningskontorets farhåga att begravningsplatserna kan komma att uppfattas som rastplatser för hundar samt att problem kan uppkomma beträffande föroreningar och lösspringande hundar.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Östermalms stadsdelsnämnd

Östermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 27 oktober 2016 följande.

1. Remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.
2. Omedelbar justering.

Östermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 23 september 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningens ställer sig positiv till att införliva ordningsregler för begravningsplatser i de lokala ordningsföreskrifterna. Det blir tydligare för såväl allmänheten som för förvaltningen och polismyndigheten vilka ordningsregler som gäller på de aktuella platserna, och med stöd av vilken lagstiftning som brott kan beivras.

Förvaltningen anser att alkoholförbud ger förutsättning för rofylldhet och kontemplation på begravningsplatserna.

S:t Johannes församling

S:t Johannes församlings yttrande daterat den 4 november 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Yttrande över Upphävande av kyrkogårdsnämndens beslut (s.k. reglemente) med

förslag till ändringar av lokala ordningsföreskrifter

Det har kommit till S:t Johannes församlings kännedom att Stockholms kommun har för avsikt att ändra S:t Johannes kyrkogårds status.

Detta innebär att Alkoholförbud införs – mycket bra.

Det innebär även att förbudet mot hundar på kyrkogårdar upphävs och tillfällig försäljning kräver tillstånd.

S:t Johannes församling vill härmed meddela att församlingen motsätter sig delar av ovan förändring. Skälen är följande:

- Kyrkogården är den sista viloplatsen för avlidna och bör därmed behandlas på ett vördnadsfullt sätt.
- Kyrkogården är en kulturhistorisk viktig och betydelsefull plats och bör behandlas därefter.
- Det är oacceptabelt att anhöriga skall konstatera att gravstenen är full med fekalier.
- Kyrkogården är inte en rastplats för hundar och människor – ej heller en plats för prostitution och droger.
- Förslaget att omvandla S:t Johannes kyrkogård till offentlig plats kommer generera i en ökad frekvens av sanering, och därmed stora kostnadsökningar.

Församlingen utarrenderar en del av kyrkogården till Franska skolan och International School of Stockholm för att nyttjas som lekområde. En utökad närvaro av hundar medför troligen en ökad risk för sanitära olägenheter som kan påverka barnen.

Vid ett fullföljande av beslutsavsikten begär S:t Johannes församling svar på följande frågor:

- På vilket sätt kommer kommunen att säkerställa att hundar hålls i koppel samt att ägarna tar upp hundens fekalier i den händelse att hunden utför sina behov på kyrkogården?
- Hur kommer kommunen att kompensera församlingen för utökade kostnader för fekaliesanering med anledning av fattat beslut att tillåta hundar på kyrkogården?